

Fehér Bottal az Észak-Hajdúságban

A Fehér Bot Alapítvány Kiadványa

– 2000 –

Fehér Bottal az Észak-Hajdúságban

Kiadja a Fehér Bot Alapítvány

Hajdúdorog, 4087 Nánási u. 4.

Telefon: 06/52 572-076

Felelős kiadó: Dr. Szabó Miklós

Tipográfia: Pogácsás Mária

A Fehér Bot Alapítvány

tevékenységét és e kiadvány

megjelenését anyagilag támogatták:

Demokratikus Jogo Fejlesztéséért Alapítvány (DEMNET)

Erőforrás Alapítvány

Európai Közösségek Bizottsága (PHARE LIEN)

Fogyatékosok Esélye Közalapítvány

Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata

Hajdúdorog Város Önkormányzata
Hajdúnánás Város Önkormányzata
Magyar Köztársaság Országgyűlése
Népjóléti Minisztérium
Soros Alapítvány

ISBN 963 00 4621 0

Készült az Infopress nyomdában

Hajdúböszörményben

Telefon: 52/561-172

Tartalomjegyzék

Előszó

7

Bevezetés

11

I. rész

A Fehér Bot Alapítvány

17

1. fejezet

Az alapítvány létrejötte és céljai

19

1.1. Az Észak-Hajdúság

19

1.2. Nonprofit szektor az Észak-Hajdúságban

22

1.3. _Az önszerveződés első formája: a körzeti csoport

26

1.4. A Fehér Bot Alapítvány megalakulása

29

1.5. Az alapító okirat

30

2. fejezet

Az alapítvány tevékenysége

33

2.1. _Az észak-hajdúsági vakok helyzetének felmérése

33

2.2. A speciális családsegítő, támogató szolgálat

39

2.3. Az alapítvány hangoskönyvtára

43

2.4. Művelődésszervezői tevékenységünk

46

2.5. A rehabilitáció elősegítése

52

2.6. Rehabilitáció a Fehér Bot Alapítványnál

54

3. fejezet

Az alapítvány működésének tárgyi és személyi feltételei

59

3.1. Anyagi lehetőségeink

59

3.2. Alapítványunk technikai feltételei

61

3.3. Humán erőforrások

3.4. Együttműködés más szervezetekkel

63

II. rész

Az Észak-Hajdúságban élő vakok elemi rehabilitációjáért

tanfolyam előadásai

69

1. fejezet

A vidéken élő vakok
rehabilitációja

71

1.1. _Ép látás, sérült látás; a látássérültek csoportosítása

71

1.2. A látás elvesztésének
következményei

75

1.3 A rehabilitáció

76

1.4. _Elemi rehabilitációs
képzés

80

1.5. _A látók szerepe a vakok és aliglátók
rehabilitációjában

84

2. fejezet

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény,

valamint a vakokra vonatkozó speciális jogszabályokról

91

2.1. A fogyatékosok jogairól és esélyegyenlőségéről szóló
törvény

92

2.2. A fogyatékosügyi tanács és a fogyatékosügyi program

102

2.3. _A vakokra vonatkozó különleges rendelkezések

103

A büntetőeljárásban védő alkalmazásának kötelezettsége

103

A büntető eljárásban hatósági tanú alkalmazása

104

A fogyatékos személyre vonatkozó rendelkezések a szabálysértési eljárásban

104

A vak személy tanúvallomásának akadálya

105

Mentességek a hatósági végrehajtás során

106

A fogyatékosokra vonatkozó adózási kedvezmények

107

A vakok által aláírt okiratokra vonatkozó rendelkezések

110

A vakok végrendekezésének korlátozása

112

Utazási kedvezmények

114

Mentesség a televízió előfizetési díja alól

118

Vakokra vonatkozó szabályok a postai szolgáltatásban

119

Mentesség a villamoshálózat-fejlesztési hozzájárulás fizetése alól

121

3. fejezet

A látássérülteket segítő szervezetek és szolgáltatások

123

3.1. A Fogyatékosok Esélye Közalapítvány

123

3.2. _A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

126

3.3. Egyéb vakügyi civil szervezetek

133

3.4. A fogyatékosokat segítő „Támogató Szolgálatok”

135

3.5. A családsegítő szolgálatok

136

3.6. A mentálhigiénés szolgáltatás

140

4. fejezet

Az önellátás és önkiszolgálás vakon

149

4.1. A tisztálkodás, testápolás

150

4.2. Öltözködés

151

4.3. Étkezés

152

4.4. A dohányzás

154

4.5. A gyógyszerek szedése

155

4.6. A sérülések ellátása

156

4.7. _Az önellátásban fontos személyes használati tárgyak

159

4.8. Biztonsági tanácsok

164

4.9. Mit és hogyan segítsen a látó környezet?

165

5. fejezet

A vakok tájékozódása és közlekedése

169

5.1. _A vakok tájékozódása és mozgása

170

5.2. A vakon történő közlekedés

174

5.3. A közlekedést segítő egyéb eszközök

184

5.4. A rendszeres testedzés

187

5.5. A látók együttműködése a közlekedésben

188

6. fejezet

Háztartási és házkörüli munkák végzése vakon

195

6.1. A háztartási munkák

198

6.2. A barkácsolás

207

6.3. A házkörüli munkák

209

6.4. _A látók közreműködése a vak és aliglátó személyek

háztartási és házkörüli tevékenységében

213

7. fejezet

A pontírás megismerése és használata

215

7.1. Luis Braille

215

7.2. _A Luis Braille által kidolgozott pontírású rendszer

216

7.3. A pontírás eszközei
219

7.4. A pontírás használata
219

8. fejezet

A számítógép használata vakon
223

8.1. A beszélőrendszerek
224

8.2. A számítógép használata vakok számára
227

8.3. A látók segítsége
235

9. fejezet

A vakok szórakozási és művelődési lehetőségei
239

9.1. A vakok játéka
240

9.2. Speciális folyóiratok
243

9.3. Speciális könyvtárak
244

9.4. A látók segítsége
251

Irodalomjegyzék
255

Előszó

Az ember egymásra utalt lény, csak mások segítségével képes az emberi életre. Ha az egészségesnek vélt emberre igaz, akkor különösen igaz idősekre, rokkantakra, gyengén vagy nem látókra, akik másoknál inkább segítségre szorúlnak.

Lev Tolsztoj írja: „Csak úgy élni, hogy ne tegyünk rosszat, az kevés.” A másokért való élés teheti igazán boldoggá az embert. A hangsúly a másokért való élésen van. Azon, hogy magunknak is úgy tudunk örömet szerezni, ha tudunk segíteni szomszédainkon, barátainkon, gyermekeinken, szüleinken – tehát a környezetünkön –, a velünk együtt élőkön.

A nemzetközi statisztikák és az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becsült adatai szerint a Föld lakosságának mintegy 10%-a, tehát minden tizedik ember fogyatékossgal, valamilyen fogyatékkal él. A rokkantság, a fogyatékossg felzárkózott az emberiség átfogó problémái közé. Ma már nemcsak az érintett családok ügye, hanem közügy. Ezért is foglalkoznak e kérdéskörrel közösségek, szakemberek, jogászok, egyházak, politikusok egyaránt. Hisz az a társadalom, amely egy kicsit is ad magára nem bánhat rosszul, nem hanyagolhatja el az egészségi okokból hátrányba kerülő embereket.

Így van ez Hajdúdorogon is; azt valljuk, hogy az önkormányzatnak kötelessége gondoskodni az akadálymentes épített környezetről, a sérült emberek rehabilitációjához szükséges feltételek megteremtéséről.

Rokkant, fogyatékos, sérült vagy beteg – bajban vagyunk szavainkkal, mert bajban vagyunk a gondolatainkkal is. Valami miatt még mindig nem néztünk igazán szembe azzal a kérdéssel, hogyan is élnek egészségben károsodott embertársaink és mi a teendője a társadalom szerencsésebb és természetesen jóval nagyobb felének.

Ezért is tartom jó kezdeményezésnek a Fehér Bot Alapítvány könyvének megjelentetését, melyből megismerhetjük gondolataikat, problémáikat és láthatjuk azokat az erőfeszítéseket, mellyel önmagukon és sorstársaikon próbálnak segíteni. Nemcsak várják a segítséget, hanem maguk is megtesznek mindent annak érdekében, hogy elfogadva saját állapotukat egészséges társaikhoz hasonló módon tudjanak teljes emberi életet élni.

Minden egészséges embernek tudnia kell azt, hogy nem szánalmat várnak tőlünk, hanem a probléma nyílt felismerését, mellyel hasonló életfeltételekhez – vagy azoknak közelébe – juthatnak, mint egészséges embertársaik.

Köztudott, hogy voltak a világon híres emberek, akik fogyatékoságuk ellenére, erős akaraterejükkel a legnagyobbak közé küzdötték fel magukat pl.: Renoirt, Beethoven, Herman Ottó. F. T. Rooseveltt amerikai államférfi felesége egyszer így fogalmazta meg a környezet feladatát: „egész egyszerűen úgy bántunk vele, mintha teljes normális ember lenne, amilyennek látszani akart előttünk.”

Feladatunk segítséget adni az adott helyzetből való kikerüléshez, vagy annak elviselhetőbbé tételéhez.

A példák azt hiszem reményre jogosítanak a Fehér Bot Alapítványnál, a Vakok és Gyengénlátók Körzeti Csoportjánál, s melyről meggyőződhetünk ezen könyv olvasásakor. Szívből remélem, hogy e kiadvány hozzásegíti az olvasókat ahhoz, hogy másként lássák a valamilyen okból fogyatékos embertársaink helyzetét.

Kujbus Mihály

Hajdúdorog város polgármestere

Bevezetés

Magyarországon évente kb. 250 ember vakul meg, vagy veszíti el látása jelentős részét. A látássérülés – különösen a megvakulás –, óriási veszteséggel jár, egy alapérzékelési forma kiesését jelenti. Egy, a világot érzékelő és befogadó csatorna bezárul, s ez azzal fenyegeti az egyént, hogy elszigetelődik korábbi környezetétől. Elveszítheti munkáját, barátait, megváltozik helyzete a családban. Beszűkülnek a pályaválasztás, munka, szórakozás lehetőségei. Megváltozik az egyén életritmusa, önálló életvitele korlátokba ütközik.

A látás elvesztése akár hirtelen következik be, akár éveken át tartó betegség eredményeként éri az embert, mindenképpen tragikus esemény. Az ember úgy érzi, az ég a földdel összeszakadt, eljött a „világvége”. Nem tudja elképzelni, mi lesz vele. Lehet-e, vagy érdemes-e így egyáltalán tovább élni?

Még ha több éven át tartó betegség eredménye a vakság, akkor is készületlenül éri az embert, hisz egyfolytában reménykedünk, talán mégsem következik be a legsúlyosabb dolog; valami csoda folytán elkerülhetjük azt, amire csak félve gondolunk. Természetes dolog, hogy reménykedünk, de az már kevésbé érthető, hogy erősen gyengénlátóként még nem tájékozódunk sorstársaink életéről. Gyengénlátóként csak kevesen közelednek a Vakok és Gyengénlátók Szövetsége felé, ezért nem ismerik az ott folyó rehabilitációs tevékenységet.

Ha valaki vakká vagy aliglátóvá válik, látássérültként meg kell tanulnia „élni”. A látássérülés fokozott alkalmazkodást kíván nemcsak a vak embertől, hanem környezetétől is. A megváltozott élethelyzetben nagyon fontos, az egyén hogyan éli meg és hogyan viseli el sorsát. Ugyancsak lényeges, sőt nélkülözhetetlen a környezet szeretete és megértő türelme.

Az új élethelyzethez szükséges ismeretek és készségek elsajátítása nem könnyű feladat, különösen ha a látás elvesztése idősebb korban következik be. Ilyenkor más betegségek és az öregedéssel járó egyéb problémák is nehezítik az új körülményekhez való alkalmazkodást. Az egyéni adottságok, a család segítő gondoskodása mellett azonban szükség van – illetve volna – minél nagyobb számban olyan helyi szervezetekre is, amelyek felvállalják a térségükben élő vakok rehabilitációjának elősegítését.

Magyarországon a vakok elemi rehabilitációja a megyeszékhelyeken kívül élő vidéki lakosság számára a legtöbb településen megoldatlan. Hazánkban jelenleg 42.000 fő részesül a vakok személyi járadékában. Ezen emberek többsége falvakban és kisvárosokban él.

A vidéken élő, felnőttkorban megvakult emberek 95%-a soha semmilyen elemi rehabilitációs képzésben nem részesül, és nem áll rendelkezésére olyan segédlet sem, amely előmozdíthatná az önképzését.

Az Észak-Hajdúságban a Fehér Bot Alapítvány vállalta fel a vakok és gyengénlátók rehabilitációjának és művelődésének szervezését.

E kiadvány első részében alapítványunkat és tevékenységünket szeretnénk bemutatni, a második részben pedig az Európai Közösségek Bizottsága Magyarországi Delegációja támogatásával megszervezett elemi rehabilitációs tanfolyamunk anyagát adjuk közre. Az előadások a súlyosan látássérült személyek és családtagjaik, valamint a vidéki vakok és gyengénlátók lakóhelyi rehabilitációjával már foglalkozó vagy a jövőben azzal próbálkozó szervezetek számára egyaránt fontos és hasznos ismeretanyagot tartalmaznak.

Az integráció kulcsszó a fogyatékos emberek számára. Végső cél a társadalmi integráció, hiszen mindannyian ugyanabban a közegben, ugyanabban a társadalomban élünk. A társadalmi integráció előfeltétele a fogyatékos embereket érintő társadalmi szemlélet megváltozása. A szemléletváltást elősegítő társadalmi programok csak hosszú távon hozhatnak mérhető változásokat, ennek ellenére folyamatosan tenni kell a cél megvalósulása érdekében.

Az alapítvány célja, hogy a helyi közösségben, a közvetlen környezetben formálja a szemléletet; megismertesse a látókkal a látássérültek tényleges élethelyzetét és ezáltal ébressze fel a segítőkészséget.

A fentiekre tekintettel e kiadványt nemcsak a látássérülteknek és környezetüknek szánjuk, hanem mindazoknak, akik érdeklődést mutatnak a látásfogyatékos emberek élete és egy őket segítő vidéki civil szervezet tevékenysége iránt.

Dr. Szabó Miklós

a Fehér Bot Alapítvány elnöke

és e könyv szerkesztője

Kerekes Géza:

Érints is engem

Érints is engem, mert

nem elég szavad!

Fénytelen világom

börtöne fél.

Érintésed nélkül

félelmem vadabb,

és társas magányra,

fagyra ítél.

Érints is engem!

A szó csak körülhang.

Érints, hogy érezzem

szent tüzedet!

Csak így hiszem bizton,

ha bajvulkán reng,

meg fogod óvni az

életemet.

(Az „Óda a fényhez” című antológiából)

Aképen a Fehér Bot Alapítvány elnöke

és munkatársai láthatóak

A képen balról jobbra:

Áncsán Petra – rehabilitációs ügyintéző

Kovács Sándorné – rehabilitációs ügyintéző

Pogácsás Mária – művelődésszervező, andragógus

Dr. Szabó Miklós – az alapítvány elnöke

Máróné Kányási Annamária – szociálpedagógus

Megyesiné Révész Magdolna – mentálhigénikus

Fodor Antalné – rehabilitációs programvezető

I. rész

A Fehér Bot Alapítvány

1. fejezet

Az alapítvány létrejötte és céljai

1.1. Az Észak-Hajdúság

Kedves Olvasóink!

Mielőtt a „Fehér Bot”-tal elindulnánk az Észak-Hajdúságba, engedjék meg, hogy röviden bemutassuk a térséget, ahol azok élnek, akikért és akikről ez a könyv készült.

Debrecentől északnyugatra, az Észak-Hajdúságban – Hajdúböszörményben, Hajdúdorogon és Hajdúnánáson – több mint hatvanezer ember él. A hajdú kerület egykori központja Hajdúböszörmény. Lakossága: 32.000 fő. Hajdúnánáson közel 20.000, Hajdúdorogon mintegy 10.000 személy él. A három város a 3502 számú országút mentén egymáshoz igen közel helyezkedik el. A három település természeti adottságaiban és történelmi fejlődésében nagyon hasonló. A következőkben a teljesség igénye nélkül emelünk ki néhány fontos jellemzőt.

Ř _A települések városszerkezetén ma is kimutathatóak az egykori védelmi jellegű hadi berendezkedés nyomai.

Ř _Egyik város sem rendelkezik számottevő vonzáskörzettel, ami beszűkítette és ma is behatárolja a továbbfejlődés lehetőségét.

Ř _Mindhárom város alapvetően mezőgazdasági település. A jó termőföldek és a szorgalmas emberek biztosították a sikeres mezőgazdálkodást a magántermelés időszakában, a nagyüzemi gazdálkodásban és napjainkban egyaránt.

Ř_Mindhárom településen jó minőségű termálvíz található, amely természeti kincset az önkormányzatok eltérő sikerrel, de mindenhol igyekeznek hasznosítani.

Ř_A hatvanas – hetvenes években a térségben komoly iparfejlesztés történt, ami a lakosság életszínvonalát jelentősen javította. A kilencvenes években több cég megszűnt, a mezőgazdasági és az ipari termelés visszaesett. Ez, a három városban 10%-ot meghaladó munkanélküliséget eredményezett. A munkanélküliség magas szintje miatt a térségben sok család küzd anyagi nehézségekkel.

Ř_A városok infrastruktúrája fejlett. Szinte 100%-os a villamos áram és a vízvezeték kiépítettsége, a gázvezeték is az utcák legalább 70%-án megtalálható. Magas a szilárd burkolatú utak aránya. A telefonellátottság jó, a lakások több mint 50%-ában megtalálható a Matáv telefonvonala.

Ř_Hajdúböszörményben a Bocskai István Gimnáziumban, Hajdúnánáson a Kőrösi Csoma Sándor Gimnáziumban és Szakközépiskolában évszázados hagyományokkal rendelkező középiskolai oktatás folyik. 1991-ben Hajdúdorogon is megkezdte működését a Görög Katolikus Gimnázium és Mezőgazdasági Szakközépiskola. Hajdúböszörményben felsőfokú tanintézet is működik, a Varga István Pedagógiai Főiskola, ahol óvodapedagógusokat és szociálpedagógusokat képeznek.

Ř_A városok önkormányzatai működési hitelek nélkül jól gazdálkodnak, ezért sikerült megőrizni és némileg fejleszteni is intézményeiket. A polgármesteri hivatalok korszerű technikával és jól képzett apparátussal állnak a lakosság rendelkezésére.

Ř_Az Észak-Hajdúságban jelentős a civil szféra. Mindhárom településen igen sok önszerveződő közösség működik az oktatás, a kultúra, az egészségügy és a szociális ellátó rendszerben valamint az ifjúsági szabadidős tevékenység és sport területén. A fejlett civil szféra az öntevékeny emberek áldozatkész munkája mellett a helyi önkormányzatok igen pozitív támogató politikájának is köszönhető.

Ř_Az Észak-Hajdúság viszonylag távol esik az országos főútvonalaktól, és emiatt a külföldi és hazai tőke számára jelenleg nem elég vonzó befektetési terület. Ebben számottevő változás következik be az M3-as autópálya építésével. Remélhetően az új nyomvonal mindhárom város fejlődését közvetlenül és nagymértékben fogja javítani. A már fentebb említett termálvíz-hasznosítás lehetősége, az idegenforgalom, az ipartelepítések esélye is megnő a jobb megközelíthetőséggel.

Ř _A települések történelme, adottságai, kulturális élete, önkormányzati és egyéb hírei elolvashatók a városok honlapjain:

<http://www.hajduboszormeny.hu>

<http://www.hajdudorog.hu>

<http://www.hajdunanas.hu>

1.2. Nonprofit szektor az Észak-Hajdúságban

Az előző néhány bekezdésben áttekintettük a térség gazdasági, szociális és társadalmi helyzetét. Most szóljunk néhány szót az észak-hajdúsági civil szféráról. A környezetünkben működő közel száz nonprofit szervezet sikerei bátorítást, kudarcai pedig megfontolandó tapasztalatokat nyújtanak részünkre.

A rendszerváltás után az Észak-Hajdúságban az országos fellendülésnek megfelelően rövid időn belül megerősödött a nonprofit, vagy más néven a harmadik szektor. A nonprofit szervezetek gyors fejlődése térségünkben is azt mutatja, hogy az állampolgárok tudatában voltak és vannak a helyi kezdeményezések fontosságának. Jól érzékelik azt, hogy sem a piaci, sem az állami szektor nem alkalmas minden társadalmi igény kielégítésére.

Az Észak-Hajdúságban is a civil szervezetek biztosítják a társadalmi önszerveződés és érdekérvényesítés kereteit. Lehetővé teszik a kisebb-nagyobb társadalmi csoportok igényeinek megfelelő szolgáltatások kifejlesztését, és a társadalmi problémák közösségi kezelését.

A nonprofit szervezetek megkülönböztethetők aszerint, hogy milyen jogi keretek között működnek:

- __ egyesület: az 1989. évi II. törvény szerint;
- __ köztestület: a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 63. §-a alapján;
- __ alapítvány: a Ptk. 74./A – 74./F §-a szerint;

- _közalapítvány: a Ptk. 74./G. §-a alapján;
- _közhasznú társaság a Ptk 57. §-a értelmében működhet.

Az észak-hajdúsági szervezetek döntő többsége alapítványi vagy egyesületi formában működik. Néhány közalapítvány is tevékenykedik a térségben, de súlyuk elenyésző.

A szakirodalomban a nonprofit szervezetek más típusú felosztása az, amelyik az általuk elsődlegesen betöltött szerep szerint különbözteti meg a civil szektor intézményeit. Eszerint a következő szervezettípusok találhatóak meg a szektorban:

- _adományosztó szervezetek,
- _adománygyűjtő szervezetek,
- _szolgáltatásokat nyújtó szervezetek,
- _érdekvédelmi szervezetek,
- _felhalmozási célú, önszegélyező jellegű szervezetek,
- _társadalmi érintkezést szolgáló, klubjellegű szervezetek.

A szerepkört illetően a térségben kizárólag adományosztó szervezet nincs. Szinte mindegyik foglalkozik valamilyen formában adománygyűjtéssel, illetve adományok elfogadásával.

Ez a szerepkör általában nem kizárólagos, mert emellett a szervezetek zöme más szerepkört is betölt: szolgáltatást végez vagy érdekképviselőt lát el, illetve elősegíti a társadalmi érintkezést.

A civil szervezetek tevékenységük tárgya szerint is csoportosíthatóak:

- _család-, gyermek- és ifjúságvédelem,
- _oktatás, kultúra,
- _sport- és szabadidős tevékenység,
- _egészségügy és szociális ellátás,
- _közbiztonság, környezet- és tűzvédelem,
- _társadalmi csoport vagy szakmai érdekképviselő.

A tevékenység szakterülete alapján az észak-hajdúsági nonprofit szféráról elmondható, hogy szinte minden területen jelen van, de a szervezetek zöme az oktatás, a kultúra, a sport és szabadidős tevékenység területén működik. Viszonylag kevés az egészségügyi és szociális civil szervezet.

A nonprofit szervezetek megkülönböztethetők aszerint is, hogy egy országos vagy regionális szervezetről, illetve kizárólagosan helyi érdekek érvényesítésére létrejött helyi önszerveződő közösségről van-e szó.

A szervezeti önállóságot vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy mindhárom városban jelen vannak országos vagy megyei szervezetek helyi csoportjai, de a szervezetek túlnyomó része helyi önszerveződő közösség. A térségben helyi szervezettel rendelkező egészségügyi és szociális országos nonprofit szervezetek:

- a Vöröskereszt,
- a Mozgássérültek Egyesülete,
- a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége.

A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény alapján a nonprofit szervezetek két csoportra oszthatók „közhasznú” és „kiemelkedően közhasznú” szervezetek. Tekintettel arra, hogy a közhasznúsági besorolást illetve nyilvántartásba vételt a megyei bíróságoktól kérni kell, létezik egy harmadik csoportja is a nonprofit szervezeteknek, amelyek nem kérték vagy kérték ugyan, de nem kapták meg a közhasznúsági besorolást.

Az észak-hajdúsági önszerveződő közösségek döntő része közhasznú szervezet, néhány közülük kiemelkedően közhasznú. Térségünkben vannak olyan szervezetek is, amelyek még nem kérték közhasznúsági besorolásukat.

Ha a fentiek szerint a jogi keretek, a szerepkör, a működési terület, a szervezeti önállóság és a közhasznúsági besorolás alapján vizsgáljuk a Fehér Bot Alapítványt, a következőket állapíthatjuk meg:

- a működés jogi kereteit illetően alapítvány;
- szerepkörét tekintve adománygyűjtő, szolgáltatásokat nyújtó és a társadalmi érintkezést elősegítő szervezet;

- _szakterületét illetően oktatási, kulturális és szociális tevékenységet egyaránt folytató nonprofit szervezet;
- _önálló, helyi kezdeményezésre jött létre;
- _közhasznúsági besorolása alapján „kiemelkedően közhasznú”.

1.3. _Az önszerveződés első formája: a körzeti csoport

Az Észak-Hajdúságban élő vakok és gyengénlátók számára fontos dátum 1994. június 29. Ezen a napon a felismert és a társadalmi csoportigények alapján alakult meg a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Hajdúdorogi – Hajdúnánási Körzeti Csoportja.

A szervezet célja, hogy felvállalja a két városban élő látássérültek:

- _érdekképviselését,
- _jogvédelmét,
- _kulturális igényeinek kielégítését.

Segítséget nyújt abban, hogy:

- _bekapcsolja a látássérülteket a helyi közéletbe,
- _hallassák szavukat a közéleti fórumokon,
- _tevékenységüket a látókkal együtt végezzék,
- _közel hozzák, megismertessék az országos és megyei szervezet programjait.

A mozgásukban gátolt látássérült idős emberek számára a megyei szervezet szolgáltatásainak igénybevétele szinte lehetetlen volt. Hajdúdorog Debrecentől 36 km-re, Hajdúnánás pedig 42 km-re van. A két település közelsége adta az ötletet, hogy a körzeti csoportot a két város látássérültjei közösen hozzák létre.

A körzeti csoport kezdettől fogva fontosnak tartotta azt a felvilágosító, nevelő munkát, mellyel a látássérültek és a látók gondolkodását formálhatja, alakíthatja.

Kiemelkedő programjaink:

Ř_1994. decemberében „A vakok és a demokrácia” címmel Hajdúdorog jegyzője tartott előadást a helyi önkormányzati választások szabályairól, a vakok részvételi lehetőségeiről. Ezzel elősegítette a látássérültek közéleti szereplését, növelte esélyegyenlőségeiket.

Ř_1994-ben Tokajba és Sárospatakra, 1995-ben pedig Miskolctapolcára és Lillafüredre szerveztünk kirándulást. Ez a program két szempontból is említést érdemel:

Kimozdította a látássérülteket a megszokott befelé forduló életritmusukból; felszabadította érzelmeiket, feleltette velük a látássérülésből eredő mindennapi gondjaikat; lehetőséget kínált kapcsolatok kialakítására.

A program a látók felé is nyitott volt. A résztvevő egészséges emberek (családtagok és érdeklődők) ismerkedhettek a látássérültek életével, megkezdődött a két csoport közötti „híd” kiépítése.

Ř_1996-ban elnyertük a Soros Alapítvány támogatását. Így a Millecentenáriumi rendezvényhez kapcsolódóan Szegedre és Ópusztaszerre látogattunk el, szintén integrált formában.

Ř_1996. év novemberében szintén a Soros Alapítvány támogatásával, sorstárs előadók irodalmi est keretében mutatták be az „Óda a fényhez” című antológiát. A kötetben vak és gyengénlátó szerzők alkotásai találhatók. A kiadványhoz László Ákos, Debrecenben élő grafikusművész készített tapintható illusztrációkat. A grafikákból kiállítást is rendeztünk. Visszatekintve és együtt élve az eseményekkel elmondhatjuk, hogy ekkor „tört meg a jég”. A rendezvénynek óriási visszhangja volt a városban. A látók érdeklődése, segíteni akarása része lett a mindennapi életünknek.

Ř_ A körzeti csoport folyamatosan ingyenes jogsegély-szolgálatot biztosított a két város látássérültjeinek.

1.4. A Fehér Bot Alapítvány megalakulása

A körzeti csoport működésének tapasztalatai egyértelművé tették, hogy szükség van erre a munkára, sőt bővíteni kell a tevékenységet. Nagyobb szerepet kell szánni a rehabilitációs és ismeretterjesztő programoknak. A körzeti csoport azonban nem önálló jogi személy, így lehetőségei is korlátozottak. A célkitűzések megvalósítása anyagi és személyi erőforrások meglétét feltételezi. Ehhez azonban nem foglalkoztathat dolgozókat, és a pályázatok jelentős száma bírósági bejegyzéshez kötött.

Ezen sürgető körülmények figyelembevételével dr. Szabó Miklós az 1996. évi Fehérbot Napi ünnepségen kezdeményezte egy alapítvány létrehozását.

Ceglédi Anita (Debrecen Csemete u. 7.), Görög Imre (Hajdúdorog Óvoda u. 14.), Görög Tibor (Hajdúdorog Szív u. 7.), dr. Szabóné Fodor Julianna (Hajdúdorog Fehértói u. 2.), és dr. Szél Lajos (Debrecen Füredi u. 62.) létrehozták a Fehér Bot Alapítványt.

Az alapítók az alapítvány kuratóriumának elnökévé dr. Szabó Miklóst (Hajdúdorog, Fehértói u. 2.), a kuratórium tagjaivá pedig Nagyné Volosinovszki Ilonát (Hajdúdorog, Tanító u. 28.) és Oláh Istvánt (Hajdúdorog, Kar u. 2.) nevezték ki.

Az alapítványt nem a körzeti csoport helyett, ha--

nem a vakügy helyi anyagi- és humán erőforrásainak növelése érdekében hoztuk létre. A körzeti

csoport és az alapítvány között egy sajátos munkamegosztás és egy szoros együttműködés jött létre.

A körzeti csoport az alapítvány szervezési és anyagi támogatásával a vakok és gyengénlátók kulturális és szabadidős programjaival, az alapítvány pedig a rehabilitációs (oktatási, szociális, egészségügyi) tevékenységgel foglalkozik.

Az alapítványt a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság Apk. 967/1996/5. számú végzésével 1997. február 4-én vette nyilvántartásba.

1.5. Az alapító okirat

Az alapítvány közvetlen célja, hogy az Észak-Hajdúságban – Hajdúböszörményben,

Hajdúdorogon és Hajdúnánáson – élő vakok és gyengénlátók társadalmi esélyegyenlőségét elősegítse, lakóhelyi rehabilitációját és művelődését támogassa.

1998. évtől az alapítvány célja és feladatköre szélesedett. Az Észak-Hajdúságban a családsegítő szolgálatokat kiegészítve, azokkal együttműködve, a látássérültek részére speciális családsegítő szolgálatot hoztunk létre.

1999-től kezdődően az alapítvány alapvető céljai – a fentiekén túlmenően – az észak-alföldi régióban (Hajdú-Bihar megyében, Jász-Nagykun-Szolnok megyében, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében) élő vakok és gyengénlátók lakóhelyi rehabilitációja érdekében:

- az alapítványi célok megvalósítása során szerzett tapasztalatok átadása a régióban működő, a vakok és más fogyatékosok helyzetével foglalkozó állami, önkormányzati és civil szervezetek részére;
- a felnőttkori látássérültek rehabilitációját, újbóli munkába állását segítő előadások és tanfolyamok szervezése, illetve a más civil szervezetek által rendezett ilyen programok szakmai támogatása;
- a lakóhelyen történő rehabilitációt segítő kiadványok készítése, valamint e kiadványok sík- és pontírásban, audió- és videókazettán, illetve elektronikus adathordozókon való közreadása;
- a régióban működő vakügyi civil szervezetek pályázati társulásának és egyéb együttműködésének elősegítése;
- a vidéken élő, felnőttkorban megvakult személyek rehabilitációjával foglalkozó regionális és országos konferenciák szervezése.

Az alapítvány legfőbb döntést hozó szerve a háromtagú kuratórium. A kuratórium biztosítja az alapítvány – az alapító okiratban meghatározottak szerinti – folyamatos működését, gondoskodik az alapítvány vagyonának megfelelő felhasználásáról.

Meghatároz-

za a kitűzött cél megvalósításához szükséges tárgyi és személyi feltételeket, gondoskodik

azok biztosításáról.

Az alapítvány operatív vezetője a kuratórium elnöke, a rehabilitációs, családsegítő és kulturális tevékenységét a munkatársak végzik. Kezdetben 1-2 dolgozót, jelenleg 6 munkatársat alkalmazunk.

2. fejezet

Az alapítvány tevékenysége

2.1. _Az észak-hajdúsági vakok helyzetének felmérése

A kuratórium megállapítása szerint az alapítvány működési területén élő vakok szociális és rehabilitációs helyzetének helyszíni felmérése rendkívül fontos és minden további programunkat megalapozó munka. Ezt figyelembe véve a Népjóléti Minisztérium és a Soros Alapítvány támogatásával 1997-ben elkezdtük, 1998-ban folytattuk és be is fejeztük a helyzetfelmérést szolgáló családlátogatásokat.

A felmérési adatlapokon, négy a rehabilitáció szempontjából meghatározó témakörben gyűjtöttünk adatokat:

- _személyi és családi körülmények,
- _technikai feltételek megléte,
- _a súlyosan látássérült személynek milyen segítségre lenne szüksége az önkormányzattól és milyen szolgáltatásokat igényelne az alapítványtól,
- _a kérdőíven megjelölt lehetőségek közül a körzeti csoport és az alapítvány milyen rendezvényein, programjain venne részt.

A felmérés során Hajdúböszörményben 128, Hajdúdorogon 84, Hajdúnánáson 135, összesen 347 adatlapot vettünk fel. Ez azt jelenti, hogy a térségünkben élő több mint 400 vak és aliglátó 85 százalékát sikerült szóra bírjunk.

Az adatlapok feldolgozását, összesítését úgy végeztük el, hogy mindhárom városban három csoportot alakítottunk ki. Az I. csoportba soroltuk az ötvenedik életévüket még be nem töltött személyeket (52 fő); a II. csoportba az 50-70 év közöttieket (120 fő); a III. csoportba azokat, akik már hetven évnél idősebbek (175 fő).

Ezen csoportosítást az indokolta, hogy a különböző korosztályok helyzete és igénye sok tekintetben eltér egymástól. A felmérést szolgáló családlátogatások során a következőket állapítottuk meg:

Ř_Az Észak-Hajdúságban élő vakok döntő része rendezett, tiszta, komfortos körülmények között lakik. A személyi járadékosok kb.10-15%-a súlyos beteg. Elmondhatjuk, hogy a gondozásra, ápolásra szoruló vakok családja, rokonai vagy ismerősei a legtöbb esetben felvállalták e feladatokat, és tisztességgel végzik a nehéz munkát.

Ř_Sok család küzd anyagi nehézségekkel, de rendkívüli takarékosággal a legszükségesebb kiadások fedezetét biztosítani tudják.

Ř_Minden családnál nagyon szívélyesen, örömmel fogadták munkatársainkat még akkor is, ha a kérdőív kitöltéséhez nem járultak hozzá. A meglátogatottak gondjaikat őszintén elmondták és bíznak abban, hogy problémáik megoldásában segítséget kapnak.

Az Észak-Hajdúságban az alapítvány által 1997–1998. években végzett felmérés szerint az adatot szolgáltató 347 vak esetében a rehabilitációt befolyásoló családi és személyes körülmények a következők:

a) A családok létszáma:

- _egyedül él: 82 fő,
- _másodmagával él: 164 fő,
- _többedmagával él: 101 fő;

b) A családban az egy főre jutó egy havi jövedelem:

- _15.000 Ft alatt: 60 fő, 17%

- _15.000-20.000 Ft között: 132 fő, 38%
- _20.000 Ft felett: 112 fő, 32%
- _nem nyilatkozott: 43 fő, 13%;

c) A család lakáskörülménye:

- _összkomfortos lakásban él: 163 fő, 47%
- _komfortos lakásban él: 112 fő, 32%
- _félkomfortos, illetve komfort nélküli lakásban él: 72 fő, 21%;

d) A vakok életkor szerinti megoszlása:

- _ötven év alatt: 52 fő, 15%
- _50 – 70 év között: 120 fő, 35%
- _hetven év felett: 175 fő, 50%;

e) Iskolai végzettség:

- _főiskola vagy egyetem: _ 12 fő, 3%
- _szakmunkásképző vagy középiskola: _ 48 fő, 13%
- _elemi, általános iskola: _264 fő, 76%
- _nincs iskolai végzettsége: _23 fő, 6%;

f) A látás elvesztésének időpontja a felmérés előtt:

- _öt éven belül: _ 70 fő, 20%
- _öt évnél régebben: _277 fő, 80%;

g) A vakság mellett:

- _súlyosan mozgássérült: _ 54 fő, 15%
- _nagyothalló: _ 44 fő, 12%
- _egyéb súlyos betegsége van: _135 fő, 38%;

A felmérés alapján a technikai eszközök ellátottságának helyzetéről a következőket lehet megállapítani:

A vakok számára különösen fontos eszközök egyike a magnetofon. Sajnos a 347 megkérdezett személy közül mindössze 104 rendelkezik magnóval.

A telefonellátottság az utóbbi időszakban sokat javult, de még így is a három városban élő vakok közül 1998-ban csupán 95 személynek volt telefonja. Szerencsére 1999-ben rendkívül sok telefont kötött be a MATÁV, így e kiadvány készítésének időszakában már közel 200 vak és aliglátó sorstárs lakásán található meg e készülék.

Nagyon rossz a helyzet a speciálisan vakok számára készített segédeszközök terén. A három városban élő vakok és aliglátók körében fehérbotot összesen 54-et, pontjelzésű karórát mindössze 10-et, pontíró táblát csak 3-at, pontírógépet 4-et, számítógépet 4-et mértünk fel.

Rendkívül alacsony a vakok szövetsége által nyújtott szolgáltatások igénybevételének aránya is. A Vakok Világa című folyóiratot csak 12-en járatják, a hangoskönyvtárat csupán 1 fő veszi rendszeresen igénybe, a szövetségnél segédeszközöket pedig 6 személy vásárolt. A balatonboglári üdülőben eddig 17 személy üdült.

A látássérültek által igényelt segítség:

a) az önkormányzatoktól:

- _rendszeres segélyezést: _48 fő,
- _lakásfenntartási támogatást: _86 fő,
- _méltányossági közgyógyellátási igazolványt: _46 fő,
- _egyéb segítséget: _16 fő,

tartotta szükségesnek.

b) _a Fehér Bot Alapítványtól igényelt szolgáltatások:

- _rendszeres látogatást: _69 fő,
  - _a Vakok Világa folyóiratot magnókazettán: _43 fő,
  - _a helyi újságokat magnókazettán: _41 fő,
  - _segédeszköz beszerzésének intézését: _30 fő,
  - _telefontámogatás iránti pályázat elkészítését: _58 fő,
  - _olcsó magnetofon beszerzését: _21 fő,
- igényelte a felméréskor.

Kulturális és rehabilitációs szolgáltatásokkal kapcsolatos igények:

a) _az Észak-Hajdúsági Körzeti Csoport kulturális rendezvényei:

- _irodalmi és zenei programokon: _62 fő,
  - _táncos, szórakoztató rendezvényeken: _34 fő,
  - _kirándulásokon: _77 fő,
  - _színház- és múzeumlátogatáson: _37 fő,
- venne részt.

b) _a Fehér Bot Alapítvány által felkínált programokra jelentkezők száma:

- _pontírás oktatása: _6 fő,
- _közlekedési ismeretek tanítása: _3 fő,
- _számítástechnikai tanfolyam: _15 fő,
- _egészségmegőrző programok: _75 fő,
- _jogi ismeretterjesztés: _49 fő,
- _segédeszköz-bemutatók: _82 fő.

A kuratórium az adatlapok összesítése alapján határozta meg az alapítvány rövid- és középtávú feladatait. Ennek alapján:

Ř_A helyi önkormányzatokkal és más szervezetekkel együttműködve elő kell segíteni a vakok szociális helyzetének javítását, mivel a megkérdezett 347 személyből 192 személy családjában 20.000 Ft alatt van az egy főre jutó jövedelem, és a térségünkben lévő több mint 10%-os munkanélküliség mellett az esetek nagy részében sorstársaink a családtagoktól sem várhatnak kellő anyagi támogatást.

Ř_„Elemi rehabilitációs képzés” keretében gondoskodnunk kell arról, hogy a vakok minél szélesebb köre megismerje a vakok számára rendelkezésre álló jogszabályi és egyéb lehetőségeket valamint a segédeszközöket, és támogatjuk ezen eszközök beszerzését.

Ř_A közéleti esélyegyenlőség javítása és a széleskörű tájékoztatás érdekében létre kell hozni egy helyi hangoskönyvtárat és gondoskodni annak folyamatos bővítéséről.

Ř_Folytatjuk és fejlesztjük az idős, beteg és ezáltal mozgásukban súlyosan gátolt vak emberek részére kidolgozott a „Segítséget házhoz visszük” programunkat.

2.2. _A speciális családsegítő, támogató szolgálat

Alapítványunk az Észak-Hajdúságban 1997-ben teremtette meg az irodai fogadóórák tartásának technikai feltételeit, így azóta heti két alkalommal fogadóórát tartunk. Irodáinkban az alapító okiratban felsorolt és a kuratórium által meghatározott rehabilitációs, családsegítő és kulturális szolgáltatásokat egyéni és kiscsoportos formában biztosítjuk.

A három városban élő több mint 400 vak és aliglátó nagyobb részével – idős koruk és betegségük miatt – sem a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (a továbbiakban MGVYOSZ) Észak – Hajdúsági Körzeti Csoportja, sem az alapítvány rehabilitációs és kulturális rendezvényein nem találkozunk, ezért részükre 1998-tól „A segítséget házhoz visszük”.

A segítséget házhoz visszük program keretében az alapítvány munkatársai rendszeresen

felkeresik a rászoruló és ezt a szolgáltatást igénylő vak személyeket. Problémáikat folyamatosan figyelemmel kísérve segítik elő a megoldást.

Kiemelten törődünk a legelesettebb, családi támasz nélkül lévő sorstársak, az egyedülálló vakok helyzetével. A mozgásukban súlyosan gátolt idős látássérült személyekhez házhoz visszük mindazon szolgáltatásokat, amelyeket az alapítvány egyébként az irodáiban nyújt. Közreműködünk abban, hogy ezen személyek is minél nagyobb mértékben képesek legyenek az önellátásra, önkiszolgálásra.

Az alapítvány irodáiban és az arra rászoruló lakásán munkatársaink a következő, ingyenes szolgáltatásokat végzik:

- _Részletes tájékoztatást adunk az MVGYOSZ, valamint a helyi önkormányzatok családsegítő szolgálatai szolgáltatásairól; az alapítvány rehabilitációs, családsegítő és kulturális tevékenységéről; az alapítvány és az MVGYOSZ Észak – Hajdúsági Körzeti Csoportja aktuális rendezvényeiről.

- _Szervezetünk közreműködésével az MVGYOSZ szolgáltatásai közül helyben igénybe vehető: az MVGYOSZ tagsági díj rendezése, a tagkönyv-csere intézése, folyóiratok és a hangosújság megrendelése, a központi hangoskönyvtári katalógus ismertetése, hangoskönyv-megrendelés elkészítése és postázása.

- _Az MVGYOSZ országos központjában Budapesten a Hermina u. 47. sz. alatt kapható segédeszközök listáját és árjegyzékét ismertetjük, az alapvetőeket helyben bemutatjuk; vállaljuk a beszerzést, indokolt esetben annak házhoz szállítását.

- _A fehérbottal történő közlekedés elsajátítása érdekében tanácsadást tartunk és együtt gyakoroljuk a közlekedést.

- _Különböző hanganyagokat készítünk a látássérült számára és munkatársaink gondoskodnak ezek folyamatos kölcsönzéséről az irodákban, valamint a lakásokon.

- _Alapítványunk segítséget nyújt a vak és gyengénlátó személyek részére problémáik, gondjaik megoldásához, mentálhigiénés, jogi és egyéb tanácsadás útján. A jogi segítség érdekében folyamatosan ingyenes jogsegély-szolgálatot hoztunk létre.

–_Munkatársaink eljárnak az önkormányzati rendszeres és átmeneti szociális segély, lakásfenntartási támogatás, közgyógyellátási igazolvány iránti kérelem elkészítése, beadása ügyében. Vállaljuk társadalombiztosítási és egyéb hivatalos beadványok elkészítését valamint postára adását is.

–_Egészségügyi szolgáltatásaink körében vérnyomásmérést végzünk, szükség esetén a sorstársakat elkísérjük a szakrendelésekre és kiváltjuk a részükre felírt gyógyszereket.

–_Az arra rászoruló idős vak emberek részére alkalmasszerűen elvégezzük a bevásárlásokat és kisebb takarításokat. E szolgáltatás folyamatos végzését sajnos nem tudjuk vállalni, de mindhárom városban van a „házigondozásra” szakosodott önkormányzati intézmény. Igaz, ez a gondozás nem ingyenes mint a mi szolgáltatásaink, de a fizetendő térítési díjak méltányosak.

A speciális családsegítő támogatói szolgálat során szoros, kölcsönös együttműködést alakítottunk ki a helyi önkormányzatokkal és azok szerveivel, valamint az egészségügyi és szociális intézményekkel.

A családsegítő szolgálat és a rehabilitációs képzések szervezése során szerzett tapasztalataink alapján részt vettünk a Fogyatékosok Esélye Közalapítvány által, a „Fogyatékosokat támogató szolgálatok működésének támogatása” című pályázaton. A közalapítvány elgondolásainkat jónak találta és azok megvalósítását 2.500.000 Ft-tal segíti. Sikeres pályázatunk révén – a 19 nyertes pályázóval egyetemben – 2000. szeptember 1 – 2002. december 31-ig terjedő időszakban részt vehetünk a támogató szolgálatok modellkísérleteiben. Erre figyelemmel a következő időszakban alapítványunk szolgáltatásai jelentős részét más, fogyatékosággal élő csoportok – mozgássérültek, siketek és nagyothallók, értelmi fogyatékosok – számára is hozzáférhetővé teszi.

2.3. Az alapítvány hangoskönyvtára

1998-ban az Észak-Hajdúságban élő vakok és gyengénlátók rehabilitációjának elősegítése, közéleti esélyegyenlőségének javítása és művelődésének támogatása érdekében létrehoztunk egy helyi hangoskönyvtárat. E könyvtárba főként olyan hanganyagokat készítünk és gyűjtünk, amelyeket más forrásból egyáltalán nem, vagy csak körülményesen lehet beszerezni. A könyvtárban jelenleg több mint 1.000 kazetta található, melyet sorstársaink munkatársaink révén mind az irodákban, mind az arra rászoruló lakásán kölcsönözhetnek.

A hangoskönyvtár legfontosabb polca a rehabilitációs anyagokat tartalmazza. Ezen kazetták elsősorban az önképzést segítik. Az e csoportba tartozó hangoskönyvek zömében MVGYOSZ kiadványok, amelyek egyik részét a szövetségben vásároltuk, másik részét pedig alapítványunk munkatársai olvasták fel.

Csak példaként említjük meg az alábbi műveket:

- _MVGYOSZ: Látássérültek Magyarországon
- _Dr. Szél Lajos: A vakok tájékozódása és mozgása
- _Tóth Zoltán: A vakok képzetvilága
- _Kovács András – Tausz Katalin: Gyorsjelentés a fogyatékosok helyzetéről
- _Dr. Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül meghódított világ
- _Csattos Márta: Utak és kiutak
- _A fogyatékosok jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- _A Magyar Köztársaság Országgyűlése által a 100/1999. sz. Országgyűlési Határozattal elfogadott Fogyatékosügyi Program
- _Pestiné Nagy Ágnes: Mit hogyan? Tanácsok háziasszonyoknak.

Az MVGYOSZ Észak-Hajdúsági Körzeti Csoportja és a Fehér Bot Alapítvány rendezvényeinek többségét audió- vagy videokazettára felvesszük, mert sorstársaink több mint fele 70 évnél idősebb és ezért rendezvényeinket nem tudja látogatni. A hangfelvételeket az idős emberek lakásukon kölcsönözhetik; a videofelvételek a látó barátok és családtagok részére készülnek.

A helyi közélet cselekvő részese valójában csak a tájékozott ember lehet. A helyi közösségek tagjai, a városok lakossága a helyi közélet eseményeiről különböző forrásokból értesülhet.

Az Észak-Hajdúságban (Hajdúböszörményben, Hajdúdorogon és Hajdúnánáson) a helyi önkormányzatok a tömegtájékoztatást döntő részben a helyi újságokkal biztosítják. A térségünkben élő több mint 400 vak és aliglátó a helyi újságokat nem, vagy csak nagyon körülményesen tudja elolvasatni. Így az abban foglalt információkhoz csak hiányosan vagy egyáltalán nem jutnak hozzá. Ezért alapítványunk a vakok részére a helyi újságokat hangkazettán biztosítja.

Jónéhány helytörténeti anyagot és a térségünkben élt, illetve élő írók műveit olvasták fel a munkatársak.

Hangoskönyvtárunkból kölcsönözhető az Ó- és Újszövetség, görög és római katolikus, valamint református istentiszteletek hangfelvétele. Az Istentiszteletek kölcsönzése illetve ilyen hangkazetták ajándékozása nagy örömet okoz az idős emberek körében.

Ismeretterjesztő műveket is tartunk könyvtárunkban. Ezek számítástechnikával, a szobanövények ápolásával, az egész--ség-megőrzéssel és természetgyógyászattal kapcsolatos hanganyagok.

Törekszünk arra, hogy minél több olyan kazettával rendelkezünk, amely az otthoni szabadidő kellemes eltöltését segíti a vak emberek számára. Sok rádiójátékot vettünk fel illetve másoltunk át saját könyvtárunkba, mivel az idősebb emberek egy része a teljes prózai mű végighallgatását nem vállalja, de rövidített változatát szívesen hallgatja.

E témakörben is figyelünk a vakokat speciálisan érintő hanganyagok gyűjtésére. Megszereztük és folyamatosan kölcsönözzük az MVGYOSZ 1998. évi országos kulturális seregszempléjének, valamint az ugyanebben az évben rendezett jubileumi gála hangfelvételét.

Könyvtárunkban rendelkezésre áll több, a vakok által alapított országos hírű együttesek műsoros kazettája (Ungária, Kedd Band együttes).

2.4. Művelődésszervezői tevékenységünk

A látássérültek társadalmi integrációját a rehabilitációs képzések mellett a művelődési tevékenység is nagyban elősegíti. Kulturális és szabadidős programjainkat évek óta úgy szervezzük, hogy azokon minél nagyobb számban vegyenek részt látó személyek. Ezen célunkat azért tudjuk elérni, mert olyan színvonalú rendezvényeket szervezünk, amelyek a helyi közművelődés integráns részévé tehetők. Összejöveteleink dekorációjával vizuális élményt is nyújtunk a résztvevőknek.

Nemcsak várjuk a látókat saját rendezvényeinkre, hanem magunk is rendszeresen járunk a

városi programokra. A kulturális és szabadidős műsorok nagyszerű lehetőséget biztosítanak a vakokkal kapcsolatos társadalmi megítélés folyamatos fejlesztésére.

Ezen találkozásaink alkalmával megmutathatjuk baráti és lakóhelyi közösségeinknek, hogy a látás elvesztésével kulturális és közösségi igényeink nem csökkentek, csak lehetőségeink változtak. Vakok lettünk, de nem vagyunk „világtalanok”.

1999. november 12-én 65. születésnapján irodalmi esttel köszöntöttük a sorstárs Bényei József költőt. 2000. május 5-én ugyancsak irodalmi esttel gratuláltunk Miks Mária sorstársnőnek első verseskötete megjelenéséhez.

Irodalmi est Miks Mária tiszteletére

A képen balról jobbra: Palásti Tibor, dr.Baranyiné Miks Mária, Rózsa Dezső, Deméné Szondi Anikó

Sorstársaink igénye alapján az utóbbi időszakban rendszeresen szervezünk színházlátogatásokat. 1999. őszén a debreceni Csokonai Színházban a Cigánybárót, Così fan tutte című Mozart vígoperát és a Hamlet átdolgozott változatát néztük meg.

2000-ben legalább 5 színdarab megtekintését tervezzük. A kiadvány lezárásáig a Charley néni és a Bál a Szavoy-ban című előadásokat láttuk.

A szabadidős programok között legkedveltebb a kirándulás. 1997. évtől az MGVYOSZ Körzeti Csoportja és az alapítvány közösen szervezi az észak-hajdúsági látássérültek és családtagjaik részére a kirándulásokat.

–_1997-ben: Egerbe és Tokajba a szüreti napokra egynapos;

–_1998-ban: Balatonboglárra három-, Szilvásváradra és Tokajba szintén egynapos;

–_1999-ben: Balatonboglárra illetve Budapestre három-, Egerbe és Bogácsra, a nyíregyházi Vadasparkba és Tokajba egynapos kirándulást szerveztünk.

–_2000-ben: Budapestre három, Ópusztaszerre egy és Tokajba szintén egy napra kirándultunk.

A budapesti kirándulások tanulmányi jellegűek, mert a programjaink nagy részét a

vakügyi intézmények meglátogatása teszi ki. A balatonboglári kirándulások fontos célja a közös élményszerzésen túl az, hogy sorstársaink megismerkedjenek a Vakok Szövetsége üdülőjével és a jövőben minél nagyobb számban vegyék igénybe ezt a nagyszerű lehetőséget.

1997-től minden évben megrendezzük Haj-dú-do-rogon a városnap programokhoz kapcsolódva „Az Észak-Hajdúsági Vakok Találkozója” elnevezésű programunkat. Az első két évben 80-90 személy, 1999-2000-ben már 120 fő vett részt a találkozón. Hajdúdorog Város Önkormányzata, június 8-át jelölte ki a város napjául, mert 1912-ben ezen a napon jött létre – Hajdúdorog székhellyel – a Görög Katolikus Püspökség. E nagyszabású rendezvény helyszíne minden évben a városi Strandfürdő, ahol különböző szabadtéri programokra kerül sor.

A vakok találkozására ellátogató látássérültek és családtagjaik egyrészt elkülönülten szórakoznak, másrészt pedig a város lakosságával együtt figyelik a szabadtéri színpadon folyó változatos műsorokat.

1999-ben a budapesti látássérültek által alapított „Kedd Band” együttes, 2000-ben pedig a debreceni fiatal fogyatékosok részvételével működő „Gitáro” együttes volt a találkozó és a város vendége. Mindkét zenekar nagy sikert aratott a több mint 2000 fős közönség előtt.

A Fehérbot Napja ünnepséget 1994-től 1997-ig felváltva Hajdúdorogon és Hajdúnánáson tartottuk viszonylag zárt körben. A látássérülteken kívül kevés személyt hívtunk meg, mert programjainkat még nem mertük a széles nyilvánosság elé tárni.

1998 őszén a kuratórium úgy határozott, hogy a jövőben a Fehérbot Napja ünnepségét Hajdúdorogon, a Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola – 250 fő befogadására alkalmas – dísztermében kell megrendezni.

E döntés nagyon jónak bizonyult, hisz 1998-ban és 1999-ben is egyaránt több mint 200 személy jelent meg ünnepségünkön. A közönség nagyobb része látó ember volt.

A nagy sikert arató műsorban 1998-ban a hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium és Mezőgazdasági Szakközépiskola énekkara, Budapestről Németh Tamás zongoraművész és Ézsiás László versmondó léptek fel; 1999-ben a Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola zenekarát láthattuk vendégül.

Különös gondot fordítunk olyan rendezvények szervezésére, ahol a vakok és gyengénlátók nem csak passzív, hanem cselekvő résztvevők is. 1999. őszén megszerveztük az MVGYOSZ Hajdú- Bihar Megyei Szervezete által rendezett regionális mesemondó verseny észak-hajdúsági elődöntőjét. Az elődöntőből továbbjutott személyek nagy sikerrel szerepeltek a debreceni döntőben is. (Tóth Katalin hajdúböszörményi sorstárs első helyezett lett, Szabó Ferenc hajdúnánási sorstárs pedig különdíjat kapott.)

1999-ben az alapítvány első ízben hirdette meg az észak-hajdúsági látássérültek részére a nótaversenyt. E rendezvényünk „zsenge ágnak” bizonyult a 4 jelentkezővel. Bízva abban, hogy ezévben már több jelentkező lesz, 2000. novemberére – hagyományteremtő jelleggel – ismét meghirdettük e szórakoztató vetélkedőt.

2000-ben Tavaszi Vidámságok címmel öt részből álló szórakoztató rendezvénysorozatot szerveztünk Hajdúböszörményben, a rehabilitációs előadásokhoz kapcsolódóan. E program keretében volt tánctanulás, beszélgetés az észak-hajdúsági húsvéti szokásokról, „tojásfestés vakon”, slambucfőzés.

A kulturális tevékenységről szólva őszintén el kell mondani: határozott törekvésünk, hogy minél nagyobb számban mutassunk be olyan tehetséges és sikeres sorstársakat, akik a művészetek valamelyik ágában vakon is jelentős teljesítményt tudtak elérni. Többek között ezért hívtuk meg, illetve segítettük fellépési lehetőséghez Bényei József és Miks Mária sorstárs költőket, Németh Tamás zongoraművészt és az általa vezetett Ungária zongoranegyest, valamint a Kedd Band és a Gitárok együttest, Ézsiás László és Lakó Sándor versmondót, Ungvári János szórakoztató zenészt, a Víg Éva által vezetett irodalmi csoportot, illetve a Szalmási Józsefné által irányított debreceni kultúrcsoportot.

A látássérült előadók mellett gondot fordítunk arra is, hogy a helyben élő és itt dolgozó művészeti csoportok és előadók gyakran szerepeljenek rendezvényeinken.

Fehérbot Napi rendezvényünkön fellépett Kovácsné Csinószki Mária vezetésével a Görög Katolikus Gimnázium és Szakközépiskola énekkara, Szkiba István irányításával a Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola zenekara. Szkiba István hegedűtanár és Szkiba Istvánné zongoratanár valamint lányaik rendszeres közreműködői műsorainknak.

E kiadvány hasábjain is szeretnénk köszönetet mondani a felsorolt látó és nem látó művészeknek, hogy felkérésünknek mindig szívesen eleget tettek és igen színvonalas produkciókkal örvendeztették meg közönségünket.

2.5. A rehabilitáció elősegítése

A rehabilitációt segítő tevékenységünk bemutatása előtt röviden tekintsük át a fogalom tartalmát.

Rehabilitáció = visszaállítás, helyreállítás.

A fogyatékosok jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. szakasza szerint a rehabilitáció célja a fogyatékos személy képességének fejlesztése, szinten tartása, a társadalmi életben való részvételének, valamint önálló életvitelének elősegítése.

A felnőttkori látássérültek rehabilitációjának egymásra épülő elemei:

Ř_Önellátás, önkiszolgálás

A látás elvesztése után a legsürgősebb feladat, hogy a vak képessé váljon az alapvető fiziológiai és egyéb létszükségleteinek önálló vagy kisebb segítséggel történő ellátására, ideértve a tisztálkodás, a testápolás, az öltözködés, az étkezés önálló elvégzését.

ŘAz önálló életvitel

Az önellátáson túlmenően a háztartási és házkörűli munkák, valamint a közlekedés önálló végzésére; az oktatás, a szakképzés, a sport, a kultúra, a rekreáció lehetőségeinek felhasználására való képesség megszerzésére kell törekedni. A látását nemrég elvesztett embert a környezete „melléállással”, a megmaradt értékeire és további életútja pozitív perspektívájára való rámutatással segítse át az első, nehéz időszakon.

Ř_Foglalkozási rehabilitáció

A rehabilitáció fontos követelménye, hogy a látássérült képessé váljon önálló értékteremtésre, önbecsülésének és társadalmi megbecsülésének ápolására és az előbbre jutásra minden területen. A rehabilitáció során el kell érni, hogy a vak felnőtt ne féljen szembenézni a vakság terheivel és korlátaival, önmagát is fogadja el olyannak, amilyen.

Ismerje meg valódi képességeit és lehetőségeit, hogy megtalálhassa azt a tevékenységi területet, ahol személyiségét kibontakoztathatja.

Rendkívül fontos, hogy ha a látássérült koránál vagy állapotánál fogva illetve munkahely hiányában kereső foglalkozást nem tud folytatni, akkor is találjon olyan elfoglaltságot ami önmaga és családja, esetleg egy nagyobb közösség számára hasznos tevékenység végzését teszi lehetővé.

ŘTársadalmi integráció:

A társadalmi integráció az jelenti, hogy a látássérült képes legyen emberi kapcsolatok létesítésére és azok fenntartására családi, rokoni, közösségi kapcsolatrendszer szintjén egyaránt, valamint szabad akarata és állampolgári jogai alapján a közéletben való részvételre.

A társadalmi beilleszkedést illetve integrációt több probléma is nehezíti. A felnőttkori megvakulás traumája depressziót okozhat. A vakok közössége „kisebbségi csoport”, a látók társadalmában ez a körülmény hovatarozási dilemmát válthat ki. A társadalom a felszínen toleráns, jóindulatú és segítőkész a vakokkal szemben; a velük szembeni valóságos társadalmi magatartást azonban legtöbbször tartózkodás és távoltage jellemzi, ami megnehezíti a vakok számára a társadalomba való beépülést.

Fontos, hogy a látók társadalma a vakokat jobban megismerje, hogy ezáltal magatartása nyitottabbá és befogadóbbá váljék irántuk.

2.6. Rehabilitáció a Fehér Bot Alapítványnál

A rehabilitáció elősegítése alapítványunk központi feladata. Azt is mondhatjuk, hogy minden más tevékenységünk a rehabilitációt szolgálja.

1997. augusztus 15–16-án Hajdúdorogon rehabilitációs regionális tanácskozást szerveztünk. A regionális találkozón Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből több mint száz vak és kísérő vett részt. Nagy számban megjelentek Hajdúdorogon és Hajdúnánáson élő látó barátaink, támogatóink is.

E találkozó célja az volt, hogy a vakok helyi rehabilitációs és kulturális tevékenységével foglalkozó körzeti csoportok, klubok és egyéb helyi szervezetek tájékoztassák a résztvevőket munkájukról, tevékenységük tapasztalatairól.

Ezen helyi önszerveződő közösségek életében a tapasztalatcsere rendkívül fontos, hiszen kevés anyagi forrással rendelkeznek.

A tapasztalatcserén túl a résztvevők számára színvonalas kulturális programokat is biztosítottunk. Így többek között az országban először Hajdúdorogon mutathatta be Víg Éva és csapata – sorstárs előadók – az „Üzen a Kárpát medence” című irodalmi összeállítást.

A találkozó kapcsán Hajdúdorogon négy megye látássérültjei ismerhették meg Bényei József: Kékszakáll elégiái című legújabb verseskötetét.

1998-ban mindhárom városba vásároltunk egy-egy mini segédeszköz-bemutató készletet. Amint arról a felmérés kapcsán már szóesett, az Észak-Hajdúságban élő vak és aliglátó emberek döntő többsége a legalapvetőbb segédeszközzel sem rendelkezik. Ezért biztosítottuk ezen eszközök megvásárlását és irodáinkban, valamint az idősebb korosztály számára lakásukon történő bemutatását. Mini bemutatókészleteinkben pontjelzésű karóra, pontjelzésű vonalzó, szögmérő és colstokok, összecsucskható fehérbotok, tejőr, tübefűző, tojáselválasztó található.

1997. és 1998. években több rehabilitációs tárgyú előadást is szerveztünk. Szó esett a segédeszközökről, valamint a „Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról” – az országgyűlés által elfogadott törvény rendelkezéseiről.

Az Európai Közösségek Bizottsága Magyarországi Delegációjának a Phare Lien program keretében nyújtott jelentős anyagi támogatásával az Észak-Hajdúságban 1999. és 2000-ben elemi rehabilitációs tanfolyamokat szerveztünk. E tanfolyamok keretében igyekeztünk sorstársainknak segítséget nyújtani, hogy az új élethelyzethez, a vaksághoz vagy a súlyos látássérüléshez minél könnyebben tudjanak alkalmazkodni. A tanfolyamok előadóit zömmel gyakorló vakok közül kértük fel.

A tanfolyamok törzsanyagát képező jogi-, önellátó-, önkiszolgáló-, közlekedési ismereteket három tapasztalt vak jogászra bíztuk. Dr. Andrasicz Sándor, dr. Nagy Sándor

és dr. Szabó Miklós nem gyógypedagógusok, de gyakorlati ismereteiket, a közönséggel fennálló közvetlen személyes kapcsolatukat kihasználva, őszintén feltárva a problémákat, nagyon sikeresen adták elő a sokszor száraznak tűnő anyagot.

A pontírást Jakab Zsolt, a számítástechnikát pedig Pál Zsolt fiatal vak emberek próbálták közelebb vinni a hallgatósághoz.

A családsegítő szolgálatok tevékenységéről Orosz Ibolya, a hajdúdorogi Családsegítő Szolgálat vezetője tartott előadást. A mentálhigiénés szolgáltatásokat az e területen szakértő munkatársunk, Megyesiné Révész Magdolna ismertette. A vakok szórakozási és művelődési lehetőségeit Pogácsás Mária, az alapítvány művelődésszervezője tárta a közönség elé.

A tanfolyamokra a Phare Lien program támogatásával bővítettük a segédeszköz-bemutató készletünket, így több mint 100.000 forint értékű segédeszközt tudunk bemutatni az előadásokon résztvevőknek.

Tekintettel arra, hogy az idős emberek nagy része a tanfolyamokon személyesen nem tudott részt venni, az előadások anyagát leírtuk és rövidítve magnókazettákra olvastuk. A tanfolyamokra beszerzett segédeszközöket az idős sorstársak részére házhoz visszük és így lakásukon ismerkedhetnek meg ezen speciális eszközökkel.

A tanfolyamokhoz kapcsolódva a begyakorlást igénylő ismeretek elsajátítása érdekében lehetőséget teremtettünk az egyéni, illetve kiscsoportos foglalkozásokra.

3. fejezet

Az alapítvány működésének

tárgyi és személyi feltételei

3.1. Anyagi lehetőségeink

Az alapítvány anyagi bázisát az önkormányzatok támogatása alapozza meg. E támogatások egyrészt közvetlenül hozzájárulnak a kiadások fedezéséhez, másrészt újabb források megszerzését teszik lehetővé a pályázati önrész megteremtésével.

1999-ben Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás önkormányzatai 830.000 Ft, 2000-ben 1.000.000 Ft támogatással segítette működésünket.

Anyagi bázisunk másik pillére a Munkaügyi Központ támogatása. A Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ, valamint hajdúböszörményi és hajdúnánási kirendeltségei az elmúlt évben 1.009.000 Ft, idén pedig 1.400.000 Ft támogatást biztosítottak közhasznú foglalkoztatású munkatársaink alkalmazásához.

A harmadik döntő forrásunk a pályázatokból származik.

1999-ben az alábbi támogatóknál a következő összeget nyertük el:

- az Európai Közösségek Bizottsága Magyarországi Delegációja Phare Lien programja: 1.755.000 Ft;
- a Magyar Köztársaság Országgyűlése Társadalmi Szervezetek Bizottsága: 600.000 Ft;
- a Soros Alapítvány: 200.000 Ft.

Ebben az évben a könyv lezárásáig:

- Fogyatékosok Esélye Közalapítvány: 2.960.000 Ft;
- Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ:
900.000 Ft;
- Erőforrás Alapítvány: 300.000 Ft;
- Az Országgyűlés Társadalmi Szervezetek Bizottsága: 100.000 Ft.

A lakossági támogatások, adományok kisebb súllyal szerepelnek költségvetésünk bevételi oldalán, de ez a segítség is jelentősen hozzájárul működésünkhöz. 1999-ben állampolgári befizetésből és egyéb adományokból 173.000 Ft bevételre tettünk szert.

Rendszeres adományozóink:

- _Görög Imre (Hajdúdorog, Óvoda u. 14.)
- _Görög László (Hajdúdorog, Rákóczi u. 2.)
- _Görög Tibor (Hajdúdorog, Szív u. 7.)
- _Kalapos György (Hajdúdorog, Akácfa u. 2.)
- _Kollár Miklós (Hajdúdorog, Vércse u. 71.)
- _Dr. Oláh Imre (Hajdúdorog, Iskola u. 6)
- _Dr. Szabóné Fodor Julianna (Hajdúdorog, Fehértói. u. 2.)
- _Volosinovszki György (Hajdúdorog, Lukács zug 2.)

Az elmúlt évben az alapítvány művelődési tevékenységéből 417.000 Ft bevételünk keletkezett.

1999. évben összesen több mint 5.000.000 Ft-tal gazdálkodhattunk.

3.2. Alapítványunk technikai feltételei

Alapítványunk, tevékenységének folytatásához az alábbi – alapvető – technikai feltételekkel rendelkezik.

Az irodai tevékenységhez:

- _mindhárom városban irodahasználati jog,
- _1 db személyi számítógép cd-író berendezéssel,
- _2 db fénymásoló,
- _1 db MultiPass (nyomtató, fénymásoló és scan-ner)

A közlekedéshez és családlátogatásokhoz:

- 3 db magántulajdonú személygépkocsi
- 2 db segédmotor-kerékpár

Hangoskönyvtári tevékenységhez:

- 1 db komplett, korszerű hangtechnikai felszerelés (rádió, magnó, cd-lejátszó, erősítő)
- 3 db kétkazettás magnetofon

A kommunikációhoz:

- két irodánkban vezetékes telefon
- 5 db, munkatársaink tulajdonát képező mobiltelefon

3.3. Humán erőforrások

Alapítványunk tevékenysége szempontjából elsődlegesek a személyi feltételek, de ezeket jelentős részben az anyagi lehetőségek határozzák meg.

1999. év elején 3 munkatárs állt alkalmazásban; a második félévben a Phare Lien programnak és a debreceni Humán Fejlesztők Kollégiumának köszönhetően 6 munkatársat foglalkoztattunk.

Idén, 2000-ben 6 munkatárs dolgozik az alapítványnál. Hárman felsőfokú végzettséggel: Pogácsás Mária művelődésszervező és felnőttoktató, Megyesiné Révész Magdolna mentálhigiénés szakember, Kányási Annamária szociálpedagógus. 3 munkatárs középfokú végzettséggel ügyintézői feladatkört lát el: Áncsán Petra Hajdúnánáson, Fodor Antalné Hajdúdorogon, Kovács Sándorné pedig Hajdúböszörményben tevékenykedik.

A munkatársak tevékenységét dr. Szabó Miklós vak ügyvéd, az alapítvány elnöke irányítja.

Az évek során alapítványunk tevékenységét sokan és sokféle módon segítették. A nagyszámú segítők között azonban vannak olyanok, akik rendszeresen és sok munkával járulnak hozzá alapítványunk sikeres működéséhez. A segítők egyrésze az MVGYOSZ Észak-Hajdúsági Körzeti Csoportja tagjai közül kerül ki. Itt meg kell említsük Hajdúböszörményből Tóth Katalin és Jakab Zsolt, Hajdúdorogról Kovács Istvánné és Hajdúnánásról Horváth Sándor nevét.

Jelentős támogatónk az MVGYOSZ Hajdú-Bihar megyei szervezetének elnöke, dr. Andrasicz Sándor, és titkára dr. Nagy Sándor.

A sorstárs segítők mellett sok látó személy is támogatja tevékenységünket. Hajdúdorogi külső segítőink Szkiba István, a Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola zenei oktatásért felelős igazgatóhelyettese; Szkiba Istvánné, a Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola zongora szakos tanára; dr. Szabóné Fodor Julianna, az alapítvány egyik alapítója, a 2. sz. Általános Iskola tanára; Oláh István a kuratórium tagja, a 2. sz. Általános Iskola tanára; Oláh Istvánné a Görög Katolikus Általános Iskola tanára; Megyesi Tiborné gyógypedagógus, a 2. sz. Általános Iskola igazgatója; Galamb Györgyné a Mészáros Károly Városi Könyvtár vezetője; Farkas Miklós a Strandfürdő vezetője; Szalka László karbantartó.

3.4. Együtműködés más szervekkel

Az anyagi támogatáson túlmenően is segítik alapítványunkat az észak-hajdúsági önkormányzatok és azok vezetői. Külön köszönet illeti Hajdúböszörményben dr. Lázár Imre polgármestert, Kiss Attila alpolgármestert és Fórizs Lászlót, a Népjóléti Bizottság elnökét; Hajdúdorogon: Kujbus Mihály polgármestert, Rácz István alpolgármestert és Czifráné dr. Urgyán Ilona jegyzőt; Hajdúnánáson: dr. Éles András polgármestert, Benkey András alpolgármestert a támogatásért.

Alapítványunk évek óta folyamatosan együtműködik mindhárom város polgármesteri hivatalával. A hivatalok nagyon készségesen állnak sorstársaink és munkatársaink rendelkezésére. (Irodáink – mindhárom városban – önkormányzati épületben található.)

Igen jó munkakapcsolat alakult ki a Hajdú-Bihar megyei Munkaügyi Központ hajdúnánási és hajdúböszörményi kirendeltségével és ezek vezetőivel, Tóth Gábornéval és dr. Szabó Jánossal.

Folyamatosan jelentős segítséget nyújt rendezvényeink megtartásához a hajdúdorogi Móra Ferenc Általános és Művészeti Iskola, a hajdúdorogi Görög Katolikus Gimnázium és Mezőgazdasági Szakközépiskola, a hajdúdorogi Görög Demeter Művelődési Ház, a hajdúnánási Móricz Pál Művelődési Ház.

Együttműködési szerződésünk van mindhárom város családsegítő szervezetével.

Fontos partnereink a helyi sajtó vezetői és munkatársai. A helyi újságok és televíziók rendszeresen beszámolnak rendezvényeinkről és ezzel előmozdítják a vakok társadalmi megítélésének formálását, valamint tevékenységünk közismertté válását.

A Hajdúnánási Helyi Televízióval és a Hajdúdorogi Tömegtájékoztatásért Közalapítvánnyal együttműködési szerződést kötöttünk.

A fentebb említett kiváló emberek és intézmények nélkül alapítványunk soha sem jutott volna el a kiadvány megjelentetéséhez, mert nélkülük nem érhattük volna el azokat az eredményeket, amelyekről e lapokon van szerencsénk beszámolni.

Juhász Imre

Fénylő biztatások

Mint befalazott börtöncella-ablak,
Mely mögött az éj sötét szárnya lebben;
Ez lett belőlem,
Mégsem vagyok foglya a vak-világnak,
És nem érzem, hogy az élet csak átok,

Mert a holnap reményein át
Felém ragyognak fénylő biztatások,
És vezetnek az úton a célig.
Könnyelműség lenne lemondani
A holnapról, mely szívemben fénylik.
Nehéz sors ez, néha földre gyűr,
De nekem is vannak álmaim...
Álmomban látom, hogy színes a hajnal;
Látom, hogy a harmatos réten
Leány fut át kipirult arccal;
Virágot szed és nekem hozza.
Ilyenkor mindig fáj az ébredés,
Mert az a sok, szép, színes álom
Nekem hazugság,
Az már többé nem az én világom.
De ha a napfény az arcomra hull,
És bőrömön érzem
Áldó melegét,
Szeretném elűzni az árnyakat,
És reszkető kézzel megsimogatni

A fényt, mint egykor a régi kedvest.
Én meghallom a fény hívó szavát,
S megyek, mert tágas mezőkre csábít;
Nekem az erő, ami éltet
Az a fény, ami másnak világít.
Nem félek, mert reményeim
Nem takarja a holnap árnya.
Ha sújt az élet, s földre roskadok,
Fölemel sorsom sötét madara,
S velem végtelen magasra szárnyal,
Körülem a földig lehajlik,
És megtelik fénylő biztatással
Fölöttem az ég kék harangja.

Az „Óda a fényhez” című antológiából

II. rész

Az Észak-Hajdúságban Élő

Vakok

Elemi Rehabilitációjáért

Tanfolyam Előadásai

Ez a rész aktualizálva, újra szerkesztve Látássérültek Lakóhelyi Rehabilitációja címmel új kiadványként megjelent! Ezért itt az eredeti szöveget nem közöljük

Kedves Olvasóink!

Könyvünk kiadásának évében 2000-et írunk. Magyarország ünnepel. Ünnepeljük államalapításunk 1000., a kereszténység fennállásának 2000. évfordulóját. S ünnepel a mi kis városunk is, hiszen immáron 100 esztendeje annak, hogy nemes szívű seink Rómába, a Szentatya elé zarándokolva kérték a magyar nyelv használatát görög katolikus egyházunkban.

A Millennium tiszteletére fogadják szeretettel Rózsa Dezső – Debrecenben élő sorstárs – versét.

Rózsa Dezső:

Naptár

Az elsők között voltam, kik lejöttek a zöldellő fáról,
szőrös kezünkbe sziklakő került, gondoskodni a máról.

Ott voltam, amikor először felállt az emberi élet,
és ott voltam akkor is, mikor minden, minden semmivé lett.

Láttam a hatalmas Zeuszt, villámot szórt mind két szemével,

és láttam a csodálatos Rómát, hogy gyújtották fel éjjel.
Ott voltam a kaukázusi vad puszták perzselô tüzében.
Én szálltam nyeregbe, hazát sejtve a kétes messzeségben.
Ott voltam Verecke zúgó hágóinál, napfényre várva,
hogy vándorlásunk után teljesüljön minden Magyar álma!
Ott voltam, mikor István fejére koronát tett a Pápa,
és akkor úgy éreztem, hogy emberként nem éltem hiába!
könyveket olvasott a király, kezébe én adtam ôket,
és én mentettem meg, mint eretnek a halálba menôket.
És nekem dübörögték a dobok a Tatár vad himnuszát,
Isten és Ember védte meg karddal s hittel a vén Budát.
Ott voltam a Duna sík jegén mikor Mátyás lett a király,
bús seregével mentem harcba, a hazának ennyi kijár.
Ott voltam Dózsa parasztcapatában kiabálva, vivát!
És nekem fájt, ahogy fejére rakták a tüzes koronát.
Majd szívembe döfte lándzsáját a vad török Mohács alatt,
de Én voltam az, ki védte Egernél a pusztuló falat.
Ott álltam akkor is, mikor Bocskai hajdút telepített,
és véres fejjel szaladt szerte-szét Munkács alól a német.
Nagy Fejedelem zászlai lobogtak Tarpán fejem felett,
ott voltam akkor is, mikor szabadságunk újra elveszett.
De száz év múlva Én emeltem piros-fehér-zöld trikolórt!
A harcba menô fiaink szívében a bátorság dobolt.
Láttam elbukni forradalmat, csak a halál volt kegyelmes,
és nem értettem meg soha, hogy Európa miért csendes.
A hídon álltam Én is, mikor Pest-Budából Budapest lett,

Az ôs ellenség akkorra már réges-régen kiegyezett.
Lehullt lombokra csordult Galíciában pirosuló vérem,
És vesztett csaták után Pesten vörös zászló leng a téren.
Fehér lovon tengernagy jött, előre láttam a pusztulást,
Színek harcában véges lett az élet, nem hagyva semmi mást.
Ott voltam, mikor első kéz sújtott felebarát fejére,
és Én imádkoztam azért is, hogy legyen már egyszer vége!
Oly korszak jön, zúgták, és megkeményedtek a szürke évek,
és azok között is ott voltam, akik egyre jobban féltek.
Majd Magyar nyitott Magyarra sortüzet, és értem sírt Anyám.
Megcsalt voltam és büszke. Itthon maradtam, mert ez a hazám!
És ott jártam Lakitelken, de szégyellem azt a nagy sátort,
hisz ott vagyok a szegények közt, kiknek szeme mindig vádolt.
Hát végigjártam rögös utam, tiszta szívem felemelem,
a jövő mit hoz nem tudom, ha így kellek, nos gyere velem!

Irodalomjegyzék

A tanfolyam előadásaihoz felhasznált és mindenki számára ajánlott, a szövetségben megvásárolható irodalom:

- _MVGYOSZ kiadvány 1998.
- _A látássérültek Magyarországon
- _Csattos Márta (1984): Utak és kiutak
- _Farkas Miklós, Hatos Gyula, Kovács Csongor, Vinczéné Bíró Etelka (1981): Ismerjük meg, segítsük őket

- _Dr. Pálhegyi Ferenc: A látás nélkül meghódított világ
- _Az MVGYOSZ kiadványa: 20 kérdés és 20 válasz a vakvezető kutyával történő közlekedésről
- _MVGYOSZ kiadvány: Hogyan segítsük a vak embert?

Felhasznált egyéb dokumentumok:

- _A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- _100/1999. (XII. 10.) OGY. határozat az Országos Fo-gya-té-kos-ügyi Programról
- _A Fogyatékosok Esélye Közalapítvány alapító okirata
- _A Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány alapító okirata
- _A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége alapszabálya
- _Vakok Világa – az MVGYOSZ hivatalos lapjának 1992–2000. számai
- _Az MVGYOSZ Országos Elnökségének az 1999. évi munkájáról az Országos Küldöttgyűlés részére készített beszámolója
- _Kováts András, Tausz Katalin: Gyorsjelentés a fogyatékosok helyzetéről
- _Dr. Szél Lajos: A vakok tájékozódása és mozgása
- _Jenei Johanna: A vakok olvasási lehetőségei.